

Jak zabezpieczają się w Unii (Bułgaria)

Powierzchnia:	110 910 km ²
Stolica:	Sofia 1 211 tys. mieszkańców
Ludność:	7 246 tys. mieszkańców
Przyrost naturalny:	-5,71 ‰ (na podstawie Eurostat, 2014 r.)
Przeciętna długość życia:	mężczyzn – 71,3 lat; kobiet – 78,6 lat
PKB na 1 mieszkańca:	5 800 euro
Stopa bezrobocia:	10,4 ‰
Udział ludności powyżej 65 roku życia:	30,6 ‰ ludności aktywnej zawodowo
Wydatki na zabezpieczenie społeczne wynoszą	17,4 ‰ PKB.

dane za lata 2012–2014

Organizacja bułgarskiego systemu zabezpieczenia społecznego

System zabezpieczenia społecznego w Bułgarii obejmuje dziewięć standardowych ryzyk, wskazanych w konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 102 (choroby – świadczenia zdrowotne w razie choroby, zasiłki chorobowe w razie niezdolności do pracy, a także świadczenia w razie bezrobocia, na starość, w razie wypadku przy pracy i choroby zawodowej oraz świadczenia rodzinne, macierzyńskie, w razie inwalidztwa i śmierci żywiciela rodziny).

Podstawowe uregulowania dotyczące bułgarskiego systemu zabezpieczenia społecznego zawarte są w Kodeksie zabezpieczenia społecznego. Zabezpieczenie społeczne w Bułgarii obejmuje zarówno ubezpieczenie społeczne oparte na klasycznej składce, nieskładkowe systemy zabezpieczenia społecznego, jak i pomoc społeczną, w tym system świadczeń socjalnych.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (Министърът на труда и социалната политика) opracowuje i uchwała strategię działania w dziedzinie publicznych ubezpieczeń społecznych, obowiązkowych i dodatkowych systemów emerytalnych oraz pomocy społecznej.

Minister Zdrowia (Министърът на здравеопазването) opracowuje i uchwała strategię działania w zakresie opieki zdrowotnej, zarówno w systemach opartych na ubezpieczeniu, jak i finansowanych z podatków.

Ubezpieczenie emerytalne

W zakresie ubezpieczenia emerytalnego wyodrębnione są trzy filary. Od 2000 r., oprócz systemu pay-as-you-go, wprowadzony został obowiązkowy uzupełniający program emerytalny obejmujący wszystkie osoby pracujące obligatoryjnie ubezpieczone w ramach podstawowego systemu ubezpieczenia. Drugi filar to uniwersalne fundusze emerytalne oraz zawodowe fundusze emerytalne. W ramach tych pierwszych część składek osób zatrudnionych urodzonych po 31 grudnia 1959 r. jest zapisywana na indywidualnym rachunku emerytalnym na uzupełniające świadczenie emerytalne. W tych drugich akumulowane są składki na wcześniejsze świadczenie emerytalne dla pracowników pracujących w niebezpiecznych warunkach. Trzeci filar obejmuje dobrowolne ubezpieczenie emerytalne, w ramach którego zostały również wprowadzone systemy zawodowe regulowane przez unijną dyrektywę IORP (Institutions for Occupational Retirement Provision) w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami.

Bazowym i obowiązkowym uzupełniającym filarem bułgarskiego systemu zabezpieczenia społecznego administruje Krajowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Fundusze w ramach drugiego i trzeciego filaru są tworzone i zarządzane przez licencjonowane prywatne instytucje ubezpieczeniowe, pod nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego (Комисия за финансов надзор).

Instytucje i działania zabezpieczenia społecznego podlegają ustawowej kontroli realizowanej przez parlament, radę ministrów i sądownictwo we współpracy z reprezentatywnymi organizacjami pracowników i pracodawców oraz przy udziale innych organizacji publiczno-społecznych, np. organizacji zajmujących się ochroną pacjentów.

Krajowa Agencja Skarbowa (Националната агенция за приходите), powołana w 2005 r., jest odpowiedzialna za pobór, egzekucję oraz kontrolę zarówno podatków, jak i składek na ubezpieczenie społeczne.

Instytucje odpowiedzialne za ubezpieczenie społeczne

Krajowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Национален осигурителен институт), utworzony został w 1995 r. Organizuje zasady świadczeń pieniężnych z tytułu udziału w systemie ubezpieczeń społecznych. Zakład ten odpowiada również za wdrożenie zasad związanych z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego oraz umów dwustronnych z zakresu ubezpieczeń społecznych. Do 2005 r. odpowiadał za pobór składek na ubezpieczenie społeczne. Zakresem działania bułgarski Krajowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych odpowiada naszemu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych. Misją bułgarskiego

ZUS jest efektywne i transparentne zarządzanie publicznymi środkami zabezpieczenia społecznego zgodnie z obowiązującym prawem i dostarczanie klientom usług najwyższej jakości.

Narodowy Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego (Националната здравноосигурителна каса) działa od 1999 r. i od 1 lipca 2000 r. rozpoczął kontraktowanie usług medycznych z dostawcami.

Agencja Zatrudnienia (Агенцията по заетостта), została założona w 1990 r. i prowadzi działania na rzecz zatrudnienia osób poszukujących pracy, bez względu na ich ubezpieczeniową przynależność.

Agencja Pomocy Społecznej (Агенцията за социално подпомагане) zarządza działaniami mającymi zapewnić wystarczające środki finansowe potrzebującym, a także zajmuje się opieką społeczną i świadczeniami rodzinnymi.

W 2005 r. utworzona została **Agencja Osób Niepełnosprawnych** (Агенция за хората с увреждания). Prowadzi ona różne działania na rzecz integracji osób niepełnosprawnych.

Karolina Szyszko-Głowacka
Departament Współpracy Międzynarodowej